

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 292.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403938449872/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

Rudolf Värberg, Fibigers ihærdige forsvare fra *Clara Raphael*-debatten, havde allerede været utilfreds med *Et Besøg*, fordi emancipationsprojektet fjernede sig fra den socialisme, han troede at skimte i *Clara Raphael*, for at antage stadig mere idealistiske former. Nu benytter han lejligheden til at tage aldeles afsked med hende. Han ironiserer (*Fædrelandet* 18.2., sign. R.S.) over, at hun i hver ny bog tager tidligere standpunkter tilbage og konstaterer meget vittigt, at i denne bog når hun allerede i anden del at tage tilbage, hvad hun har hævdet i første del. Han påpeger, at forfatteren med Minonas omvendelse faktisk fordømmer sine egne standpunkter, og tanken om incest som revolutionært våben ligger ham fjernt. Som materialist har Värberg et bornert syn på mennesket. Han mener, at incest er unaturlig: »Det kan vistnok betvivles, at en saadan, ovenikjøbet gjensidig, Følelse kunde opstaa i vore moderne Samfunds«, og henviser til Hegel som autoritet. Bitterheden mod den kvinde, han få år før havde sat meget på spil for at forsvare, kommer måske tydeligst til udtryk i den lille bemærkning om, at forfatteren »naturligvis ogsaa gjør sig skyldig i den almindelige Fruentimmerfeil at forvekle kunde med kunne«, altså en forveksling af infinitiv og participium (hvilket vist i øvrigt ikke ses i romanen). Til slut udtrykker Värberg det håb, at forfatteren »snart maa bringe det saa vidt i den omtalte Hurrighed til at skiffe Anskuelsen, at hun ikke venter med at gjendrive sig selv, til hun har faaet en Tanke nedskrevet, men besørger det umiddelbart i samme Øieblik, den opstaaer hos hende. Der vil saa rigtignok ikke komme nogen Bog ud af det; men det kan ogsaa være det samme.«

Den eneste rimeligt positive anmeldelse kom i en norsk avis, *Christiania-Posten* (14.8., usign.), og den bygger på en lovlig naiv læsning, der tager bogens moralske slutning på ordet. Minonas dødsscene berømmes som det mest gripende anmelderen har læst, »et værdigt Sidedestykke til »Evas« i »Onkel Tom« (Harriet Beecher Stowes *Onkel Toms Hytte*, 1851, da. 1853). Dertil kom, at Sigvald Spandet i sin ovennævnte artikel i *Dagbladet* 21.3. gik kraftigt i rette med forsøgene på at lukke munden på forfatterinden. Han ønsker at »yde Forfatterinden den Aerkjendelse, som jeg synes, der ikke bør forholdes hendes ufortrødne talentfulde Virksomhed. Jeg veed jo nok, at »Clara Raphaels« Forfatterinde ikke er i Mode længere,

og at mange fornemt rynke paa Næsen af hendes Skrifter, men hun er og bliver dog Emancipationsideens egentlige Bærer i vort Fædreland.»

At anmelderne skrev på mange chokerede læsers vegne, kan andre kilder bevidne. H.C. Andersen, der nærede livslang interesse for de vanskeligt stillede Fibigersøstre, skrev efter at have læst bogen til Ingemann: »det er, som jeg har grebet en stærkt duftende, giftig Vandplante, og nu, da jeg heelt har den i Haanden, opløser den sig, slimet og ækelt (...) Jeg er her til aldeles uenig med Forfatterinden og forkaster Bogen; men siden optræder hun mig; thi naar Minona er død, bliver selv Gouvernanten [Clara Raphael?], som jeg troede [var] skikkelig, dyrisk vild (...) Hvor er det muligt, at en ung Pige – reen og uskyldig, som jeg troer, Forfatterinden er – kan leve, tænke, skrive, læse Correctur paa Noget som dette?» (Bille og Bøgh: *Breve fra Hans Christian Andersen 1878*, II, s. 305-307).

13. Livsværket

Anmeldelserne af *Minona* havde direkte eller indirekte til formål at standse Mathilde Fibigers forfatterskab, hvilket lykkedes. Hun udgav ikke flere bøger og måtte igen male porcelæn eller tage ud som privatlærerinde, skønt familierne var betænkelige ved at engagere en så berygtet kvinde til at undervise deres børn. I 1856 fik hun tilkendt en årlig understøttelse på 80 Rd. af enkedronning Caroline Amalie, formentlig ved Grundtvigs mellemkomst, og med den forsøgte hun at føre egen husholdning som oversætter og syerske. Hun oversatte et par af Hoffmanns fortællinger og en af Auerbachs romaner og underskrev sig i den sammenhæng stadig »Forfatterinden til Clara Raphael«, men opgaverne hørte snart op. I 1859 anmeldte hun Ilias *Rettsværende Eventyr* i *Berlingske Tidende*, og i 1867 skrev hun som nævnt en kort biografi over Ila som forord til hendes efterladte digte.

På det tidspunkt var hun dog allerede slået ind på en helt anden vej. Hun havde lært den magtfulde minister og senere finans- og hospitalsborgmester i København C.E. Fenger at kende, og han hjalp hende til en uddannelse som telegrafist. Efter at have været